

RECEPT VOOR DE TOEKOMST VAN DUURZAAM INKOOPBELEID

Verlag van de deelsessie op het VNG congres 2024

Op 25 juni 2024 zochten 50 gemeentelijke bestuurders een antwoord op de vraag: hoe stellen we het inkoopbeleid van onze gemeente scherp? Samen verzamelden ze aanleidingen, kansen, best practices en vragen om het gesprek op te starten. Vincent Zwijnenberg (wethouder Roermond & Lid van het College voor Dienstverleningszaken) Rob Jonkman (wethouder Opsterland en voorzitter VNG Taskforce Inkoop en Aanbesteden),

Marcel Stuijts (BIZOB), Ron Augustus (SURF) en Ditmar Waterman (manager inkoop Utrecht) zorgden voor een warm welkom, gespreksstof en inspiratie voor succesvolle inkoopstrategieën en sturings-instrumenten. Cornelis Serveert bundelde de oogst van de middag in dit Recept voor de Toekomst. Waarmee bestuurders het gesprek in de eigen gemeente aan kunnen gaan over het inkoopbeleid.

DE AANLEIDING

Nederlandse gemeenten besteden jaarlijks € 42 miljard in de markt: dat is € 2.400 per inwoner per jaar. Jaarlijks zijn er 5.000 publicaties op TenderNed. Die cijfers alleen al geven aan hoe belangrijk inkoop en aanbesteden voor gemeenten geworden is. Maar hoe hoog staat het onderwerp ondertussen op de bestuurlijke agenda van onze Nederlandse gemeenten?

Voor bestuurders blijkt het vaak een ver-van-ons-bedshow. Er valt doorgaans ook weinig te winnen met het onderwerp: het is electoraal niet interessant en inkopen is echt een professioneel vakgebied geworden. Maar als je naar de doelstellingen van alle coalities kijkt, bijvoorbeeld wat duurzaamheid en financiën betreft, dan kunnen we met inkoop wel degelijk een verschil maken.

Het doel van deze sessie was dan ook: bijdragen aan die bewustwording. Want door als bestuurders vragen te stellen aan onze ambtelijke organisatie, kunnen we inkoop een nieuwe impuls geven en als gemeenten des te meer onze krachten bundelen.

“AL IS HET POLITIEK GEZIEN GEEN SEXY ONDERWERP: IK HOOP DAT ALS WE MORGEN ZIJN TERUGGEKOMEN OP ONZE GEMEENTEHUIZEN, WE IN GESPREK GAAN MET ONZE MEDEWERKERS INKOOP EN HEN VRAGEN STELLEN.”

- Rob Jonkman, wethouder in gemeente Opsterland en voorzitter VNG Taskforce Inkoop en Aanbesteden.

“ELKE LANGE REIS BEGINT MET DE EERSTE STAP. DUS ZET GEWOON DIE EERSTE STAP.”

- Ditmar Waterman, manager inkoop gemeente Utrecht

INKOOP OP DE AGENDA

Even uitzoemen: wat kan een sterk gezamenlijk inkoopbeleid betekenen voor jouw gemeente in het bijzonder en Nederland in het algemeen?

- Naar de missie van BIZOB: 'Beter en slimmer inkopen draagt bij aan een leefbare samenleving met tevreden inwoners'. En als bestuurders gaan we juist voor die leefbaarheid.
- Als ambtenaar ben je een uitvoeringsinstrument voor coalitieakkoorden en politieke doelstellingen. Een groot deel van die doelstellingen wordt gerealiseerd door gebruik te maken van externe partijen, deels via subsidies, maar deels ook via

inkoop. Als je als raadslid iets wil bereiken, is het slim om inkoop te beschouwen als een instrument om die doelen te bereiken.

- Als we alle coalitieprogramma's naast elkaar leggen, zien we grote uitdagingen voor de komende jaren: duurzaamheid, burgerparticipatie enzovoort. Al die uitdagingen zijn te realiseren met behulp van inkoop. Met inkoop kan je snel verandering teweegbrengen.
- Het is niet meer van deze tijd dat kleinere en middelgrote gemeenten hun inkoopfunctie nog zelfstandig proberen te vervullen. Het is een te complex en professioneel vakgebied geworden.

DE WINST VAN INKOOP

Goedkope oplossingen zijn niet altijd de meest verantwoorde oplossingen. Zeker niet als je als relatief kleine gemeenten moet opboksen tegen een beperkt aantal grote spelers (denk Big Tech). De voordelen van gezamenlijk inkopen op een rijtje.

- Minder kosten, minder risico's, betere producten, betere voorwaarden.
- Efficiëntie en kennisuitwisseling.
- Meer slagkracht wanneer je afhankelijk bent van een handvol grote spelers.
- Hoger volume leidt tot betere prijsvoorwaarden.
- Door samen te werken, zeker in financieel lastige tijden, is het mogelijk om goedkoper te werken zonder grip te verliezen.
- Samen de markt bevragen scheelt capaciteit, geld en belast de markt minder.

“DOOR DE PRIJSBEZUINIGINGEN ZITTEN UNIVERSITEITEN IN EEN SPAGAAT. BESTUURDERS ZOALS IK VINDEN HET BELANGRIJK OM PUBLIEKE WAARDEN HOOG TE HOUDEN. IT-MANAGERS WILLEN DE GOEDKOPSTE OPLOSSING, ZOALS GOOGLE. HOE GA JE DAT OVERBRUGGEN? ALS WE ALLEMAAL ONZE EIGEN GANG GAAN, KIEZEN WE VOOR DE GOEDKOPE OPTIE, MAAR VERLIEZEN WE ONZE GRIP. ALS WE SAMENWERKEN, ZIJN WE RELATIEF GOEDKOPER UIT EN VERSTERKEN WE ONZE GRIP.”

- Ron Augustus, lid van de raad van bestuur SURF en chief innovation officer.

BEST PRACTICES

Tips voor een solide inkoopbeleid.

- Een collectieve samenwerking moet binding hebben met de uitvoerende organisaties, de mensen op locatie. Zo kan je sparren en verbindingen leggen. Die betrokkenheid is van groot belang voor het slagen van je project.
- Gezamenlijk inkopen heeft alleen nut als er eenduidig beleid is. Als je allerlei uitzonderingen moet maken, lopen de kosten op.
- Koop op nationale schaal in als het gaat over grootse inkopen die in de praktijk alle gemeenten aangaan, zoals ICT en strooizout. Zeker als gemeenten anders afhankelijk zijn van een beperkt aantal grote partijen en Big Tech.
- Verenig specialisten van verschillende gemeenten met elkaar. Als het gaat om complexe, meer specialistische inkopen zoals bijvoorbeeld voor het sociaal domein, heb je nooit alle benodigde expertise binnen één gemeente.
- Inkooppartners hebben van hun leden echt een commitment nodig om het samen te doen. Als je iedereen optioneel gebruik laat maken van je diensten, kom je samen moeilijker vooruit.
- Stel een gezamenlijke aanbestedingskalender op: wie wat wanneer inkoopt, moet afgestemd zijn.
- Maak een gezamenlijk pakket van eisen.
- Vertrouw elkaar.

VRAAG MAAR RAAK

Geen idee waar te beginnen of welke vragen je ambtenaren als bestuurder kan stellen? Een voorzet.

- Hebben we een gemeentelijk inkoopbeleid?
- Wat zijn de belangrijkste doelstellingen van het huidige gemeentelijke inkoopbeleid?
- Hoe wordt het inkoopbeleid afgestemd op de strategische doelen van de gemeente?
- Zijn er voorbeelden van besparingen die gerealiseerd zijn door een efficiënt inkoopbeleid?
- Hoe werkt de gemeente samen met andere overheden of organisaties om inkoopprocessen te verbeteren?
- Welke recente wijzigingen zijn er aangebracht in het inkoopbeleid en waarom?
- Wat zijn de plannen voor toekomstige aanpassingen of verbeteringen in het inkoopbeleid?

En dan nu: op naar de gemeenteraad. Op naar een integraal inkoopbeleid, dat onze Nederlandse gemeenten sterkt in hun streven om gezamenlijke, verantwoorde en duurzame oplossingen te bieden voor de uitdagingen van onze tijd.

**"IK HOOR HET IN KEULEN
DONDEREN. WAAR MOET IK NU
BEGINNEN? HOE FORMULEER IK
MIJN VRAAG?"**

- Deelnemer deelsessie

COLOFON

Dit Recept voor de Toekomst is gebaseerd op de input die we verzamelden tijdens de deelsessie over gezamenlijk inkopen tijdens het VNG Jaarcongres 2024, op 25 juni 2024. Sprekers Vincent Zwijnenberg, Rob Jonkman, Marcel Stuijts, Ron Augustus en Ditar Waterman zorgden voor toelichting en inspiratie.

Dit overzicht pretendeert geenszins volledig te zijn en sluit aanvullende perspectieven niet uit. De opgenomen ingrediënten werden aangedragen door de deelnemers.

Cornelis Serveert leidde het gesprek in goede banen en vatte de oogst in tekst. Foto's door Barbara Kieboom.